

Излази два пута
— у мјесецу —

Цијена за Аустро-Угар-
ску: на годину К 2.40
на по године. К 1.20
на четрт год. К — 60
За друге земље: на го-
дину 4 круне. Поједи-
ни бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по
цјеновнику. Ако се ви-
ше од три пута увр-
шћују, рачунају се је-
— фтиније. —

Уредништво се налази у
Николићевој улици бр. 8
Писма се шаљу на уред-
ништво „Српског Кола
народног листа“. Руко-
— писи се не враћају. —

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Н. Србобрана“

Немацарски народи и стање у Угарској.

Позната је нашим читаоцима борба између Беча и Пеште, која још увијек траје и коју воде Маџари против Беча. Но та борба не тиче се само Маџара, него и осталих народа у Угарској, којих има тамо више него самих Маџара.

Ради тога састали су се у Пешти крајем мјесеца августа ове године изасланици странака немацарских народа у Угарској и то Срба, Словака и Румуна. Ти изасланици вијећали су два дана о политичком положају и о тајном опћем изборном праву. Ријешено је на том састанку, да и немацарски народи у Угарској у овијем тешким данима кажу своју ријеч и изнесу своје жеље и захтјеве. Немацарски народи, којих је у Угарској, како рекосмо, више него самијех Маџара, устају сад и траже своје право, те се то све сад износи пред велике народне зборове српске, словачке и румунске. Тима зборовима предложене су и одлуке (резолуције) народносних изасланика у Пешти, које су они израдили. Има двије одлуке, од којих прва има четири тачке. У првој тачци захтијева се, да се праведно уреде прилике немацарских народа у Угарској. У другој тачци осуђује се владање удружене опозиције маџарске, која хоће маџарску команду у војсци, али се не обазире на права и осталих немацарских народа у Угарској. У трећој тачци осуђује се данашња влада Фејерваријева, коју је поставио Беч, а која нуди маџарској опозицији да ради с немацарским народима шта хоће и предаје их на милост и немилост Маџарима, само да не траже маџарске команде у војсци него да остане швапска. Нарочито се осуђује влада Фејерваријева због тога, што је издала двије наредбе, којима хоће да помаџари немацарске школе. Даље се осуђује Фејерваријева влада и због тога, што спрема по жељи из Беча, таки нов закон, према коме ће немацарски народи имати још мање гласова при изборима

него до сад. У другој одлуци тражи се опће, тајно гласање и да се право бирачко не узакони само онима, који знају читати и писати (маџарски), него сваком пунољетном грађанину без разлике.

На Усјековање био је у Новом Саду велики српски народни збор, на ком су прихваћене одлуке, које су донесене у Пешти и о којима смо напријед говорили. На овом збору био је и румунски изасланик д-р. Аврел Новак, који је говорио да Срби, Словаци и Румуни морају заједно држати у овој прилици. То исто је рекао у име Словака њихов изасланик д-р. Милош Крно.

Послије великог српског збора у Новом Саду сазван је и у Карлово у Банату српски народни збор на Малу Госпојину, на ком се расправљало и донесене одлуке о политичком положају и опћем праву гласа.

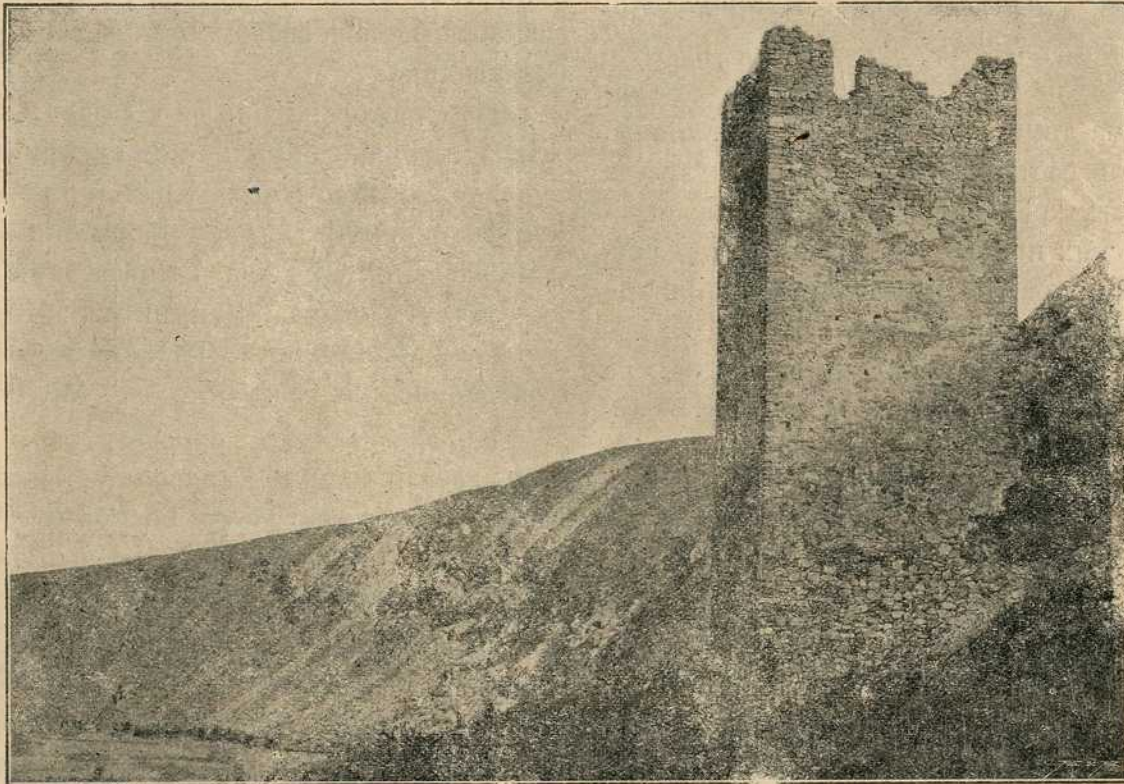
У Старом Футогу одржан је у недјељу 4./17. септембра заједнички народни збор Срба и Словака, на ком се расправљало такођер о политичком положају и опћем тајном праву гласа. На овај збор дошли су и Нијемци, те им је словачки народни посланик Милан Хоџа растумачио одлуке и задатак збора. Нијемци су обећали, да ће се одсад друкчије држати при изборима за сабор. Исти дан одржан је и велики словачки народни збор у Турчанском Св. Мартину.

Као што се види, немацарски народи у Угарској сложено устају и захтијевају с пуним правом, да се садашње стање у Угарској уреди тако, како ће и немацарски народи добити све оно, што им као народима припада и по бољем и по човјечјем праву. Маџарски политичари треба да увиде, да ће добро бити у држави и да ће држава напредовати само онда, ако су у њој сви грађани задовољни и ако имају сви једнака права. Онда ће се моћи много лакше борити против Беча, који је заједнички непријатељ свима. Биће онда сигурни за побједу. То већ

почињу увиђати напреднији и зрелији политичари маџарски, те хоће да се приближе немаџарским народима, јер виде, да би лакше изишли с Бечом на крај, кад би их помагали у њиховој борби и немаџарски народи. Докле год Маџари не даду сва права и осталим народима у Угарској, не ће бити мира и реда у Угарској, ма се Маџари и погодили ма како с Бечом.

Чим се српски народ стално смјестио у новонасељеним крајевима, употребиле су царске власти прилику да од тога јуначког српског народа начине војнички табор, у ком ће хиљаде војника за бадава, о свом руву и круву, чувати државне границе од Турака, а уз то ратовати и на друге непријатеље државне. Читав крај од границе Далматинске уз Босну, Србију, све до Румунске претворен је тако у војнички табор, касарну, који се звао „Граница“.

Није лако било чувати државну међу од

Југ-Богданова кула на Топлици у Србији.

Српска повјест.

19.

Патње српског народа насељеног по Аустро-Угарској монархији.

Описали смо у прошлим бројевима „Српског Кола“ сеобу српског народа у Угарску, Хрватску, Славонију и Далмацију. Рекли смо, да је српски народ том сеобом био рад, да умакне турском ропству. Селио се у државу хришћанску, мислећи, да ће му ти хришћани, и ако су католици и калвини бити бољи од Турака, а уз то су сами цареви аустријско-угарски обећавали Србима златна брда и долине, а тако и њихови ђенерали.

Па шта је било с тим досељеним српским народом? Је ли он у новој домовини нашао оно, што је тражио?

упада силовитих Турака у оно вријеме. Али још теже је било ратовати у силним ратовима, који су по неколико година знали трајати. Ми ћемо их избројати, да видите, колико их је било и како су дуго трајали.

1.) Велики рат с Турцима од 1683—1699. године; 2.) рат с Французима од 1704—1713. год.; 3.) рат с Турском од 1716—1718. године; 4.) рат с Турском од 1736—1739. год.; 5.) рат с Пруском и Француском од 1741—1748. год.; 6.) рат са Пруском од 1756—1763. год.; 7.) рат са Турском од 1788—1791. г.; 8.) рат с Француском од 1792—1815. год. (Само на двије три године за то доба није било рата). Новије ратове с Талијанима и Прусима не рачунамо.

Дакле у сто четрдесет година осам великих ратова, који су трајали на шездесет година. А у свима тим ратовима борили су се јуначки и Срби граничари, по некад их је било и више

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

од половине цијеле војске. Па уз те толике ра-
тове морали су још чувати границу од свако-
дневних турских провала.

Зар то није био тешки, крвави живот, да
се крвавији не може ни замислити.

Ето, то је било једно зло, које је као мора
притисло српски народ у новој домовини и крв
му на памук сисало.

Друго зло била је кметија. Срби су и бје-
жали од турских ага и бегова, али нијесу ми-
слили да ће многи доћи под хришћанске аге
и бегове.

Али велики број Срба допао је шака ма-
царским и хрватским спахијама, племићима, који
су често били гори од турских ага и бегова,
а особито према Србима, које су мрзили, што
су православне вјере и што су Срби.

Треће зло била је сама уредба граничарска.
Више власти ишле су само за тим, да имају
што више увјежбаних војника и покорних као
паса. За то, да тај народ научи, читати, писати,
да му се ум просвијетли сваким знањем, да се
вјежба бољим обрађивањем земље, није се нико
много бринуо. Војника само и више ништа, ето
то се тражило. Зато је српски народ у негдаш-
њој граници и сада најзапуштенији; он је нај-
мање вјешт писму, он је најнеукији у обрађи-
вању земље, он је највећма заплашен, боји се
сваког, ко има и најмање власти у рукама, као
зец, не смије писнути, ни кад му се највећа
неправда ради. Због тога ми сви Срби у овој
држави више трпимо, него што бисмо морали.

Четврто зло, од ког је српски народ нај-
већма, а особито у Хрватској и Славонији
пропиштао, било је насилно унијаћење и ка-
толичење, православних Срба. То је зло Србе
највећма тиштало неких 300 година, због њега
су се Срби чак под Турке враћали, бунили се
и селили одавле чак у Русију.

Много и много хиљада Срба нијесу могли
поднијети свакојаким прогонстава, па су малак-
сали, оставили своју православну вјеру, изне-
вјерили српско име. Тако смо ми Срби сада мањи
на броју за најмање сто хиљада душа, које су
оставиле Српство и православну вјеру у она
страшна времена. Јер није било зала, која ка-
толички попови и племићи (спахије) у оно ври-
јеме нијесу употребили, да наше дједове от-
кину од православне вјере и српског имена.

О томе ћемо опширније проговорити у на-
редном броју.

Старина Новак и дели Радивоје.

Вино пије Старина Новаче
У зеленој гори Романији,
Шњиме пије брате Радивоје,
С Радивојем дијете Груица,

Са Груицом дели Татомире
И јошт више тридесет хајдука.
Кад с' хајдуци вина напојише,
А у вину ћеиф задобише,
'Вако рече дели Радивоје:
„Чујеш мене, мој брате Новаче!
„Хоћу тебе, брате, оставити,
„Јер си, брате, остарио тешко,
„Па не можеш више да четујеш,
„Нити хоћеш на друм да идемо,
„Да чекамо поморце трговце.“
То изрече дели Радивоје,
Па се скочи од земље на ноге,
А довати Брешку по сриједи,
За њим скочи тридесет хајдука.
Оде Радо преко горе чарне,
Новак оста под јелом зеленом
А са своја два нејака сина.
Но да видиш дели Радивоја!
Кад изиђе друму на раскршће,
Лоша му је срећа прискочила:
Сусрете га Мехмед Арапине
Са његових тридесет делија,
Турчин ћера три товара блага,
Па кад виђе тридесет хајдука,
А он викну на своје делије,
Те у вришко сабље повадише.
У хајдуке јуриш учинише,
Не даше им пушке истурити,
Но тридесет глава осјекоше,
Радивоја жива ухватише,
Везаше му руке наопако,
Везана га воде кроз планину,
А нагоне те им попијева.
Оде пјеват' дели Радивоје:
„Бог т' убио, горо Романијо!
„Не раниш ли у себи сокола?
„Пролећеше јато голубова
„И пред њима тица головране,
„Проведоше бијела лабуда
„И пронеше под крилима благо.“
Тако Раде друмом поп'јеваше,
А зачу га дијете Груица,
Па казује Старини Новачу:
„О мој бабо, Старина Новаче!
„Неко пјева друмом широкијем,
„А помиње гору Романију
„И у гори сивога сокола,
„Баш ка' да је чича Радивоје:
„Ја је чича задобио благо,
„Јали нам је муке допануо;
„Но хајдемо, да му помогнемо.“
Па дохвати лака цеврлана,
Пође право друму у бусију,
А за њим млади Татомире,
А за ћецом Новак пристајаше.
Кад дођоше друму широкоме,
Новак стаде друму у бусију,

Око њега два нејака сина;
 Ал' ето ти јеке низ планину,
 Помоли се тридесет делија,
 Сваки носи џиду на рамену
 И на џиди од хајдука главу,
 А пред њима Мехмед Арапине
 Радивоја води савезана,
 И он ћера три товара блага,
 Право иде друмом низ планину;
 Доке паде у бусију тврду,
 Ал' подвикну Старина Новаче
 А на своја два нејака сина,
 Па опали лака цевердана,
 Те погоди Мехмед-Арапина
 Посред паса, укиде га с гласа,
 Ни земља га жива не дочека.
 Арап паде у зелену траву,
 А допаде Старина Новаче,
 Сабљом ману, ос'јече му главу;
 Па допаде дели Радивоју,
 Прес'јече му тенеф на рукама,
 А даде му сабљу Арапову.
 Мили Боже, на свему ти вала!
 Кад у Турке јуриш учинише,
 Раздвојише Турке на буљуке,
 Па нагони један на другога:
 Што пропушћа дели Радивоје,
 Дочекује млади Татомире;
 Што утече младу Татомиру,
 Дочекује дијете Груица;
 Што пропусти дијете Груица,
 То дочека Старина Новаче.
 Исјекоше тридесет делија,
 Од Турака шићар покупише,
 Три товара блага задобише,
 Па сједоше пити рујно вино.
 Али вели Старина Новаче?
 „О мој брате, дели Радивоје!
 „Што те питам, право да ми кажеш:
 „Ал' је боље тридесет хајдука,
 „Али старац Старина Новаче!
 Њему вели дели Радивоје:
 „О мој брате, Старина Новаче!
 „Боље бјеше тридест добрих друга;
 „Али твоје среће не бијаше.“ —
 Тешко оном свакоме јунаку,
 Што не слуша свога старијега!

Краљ Петар и уставност.

На путу по Србији дочекује народ краља Петра и наследника Ђорђа свуда с великим одушевљењем. А да има и разлога, доказује говор, што га је краљ Петар држао у Чачку. Говор гласи:

„*Драги моји Чачани!* Разне политичке прилике спречиле су ме да раније дођем међу вас, и да вас поздравим као Владар и Отац ваш. Од повратка мога у Србију до овог нашег састанка прошло је две године

и за то време у нашој земљи збили су се многи догађаји.

На вама је, браћо, и на историји да судите у колико су ти догађаји ишли на добро драге Отаџбине наше. Ја сам се трудио да останем доследан задатој речи да одговорим надама и очекивањима која су на мене полагана. Задао сам реч, да ћу строго чувати устав и законе и да ћу њих сматрати увек као једини правни основ државног развића нашег.

За ове две године владавине моје, Ја сам крај свих тешкоћа, у које је западао млади уставни и парламентарни живот наш ту реч до сада одржао.

Тиме је створена већ основа за даљи развитак и Ја са задовољством констатујем да су ме при томе искрено и свесрдно помагали представници свију партија пред заједничком силном жељом и мојом и народном и мојим и народним парламентарним радом да се зајемчи Србији миран развитак. Ишчезнули су за свагда сви неуставни прохтеви старијих времена. Ја не знам да ли овде онде по мрачним кутовима још има људи који жале за старим неуставним временима и који би желели да их поврате. Али знам и с радошћу констатујем да за две године моје владавине нико није покушао да неуставним непарламентарним путем те жеље оствари. Из говора којим Ме је у име ваше, драги Чачани, поздравио уважени суграђанин ваш Ја видим да сте ви као цео народ појмили тежње Моје. Ако би пак с времена на време и до вас допрли гласови који би реметили вашу веру у моју задату реч *одбите их од себе као прсте измишљотине* којима је задатак да уносе забуну у нашу младу уставност. Ви сте од Мене очекивали да колико до мене стоји загладим и поправим погрешке старијих времена. Мени је мило што на овом првом састанку нашем из уста нашег суграђанина чујем да су се та очекивања ваша *испунила*. Да су речи којима ме је он поздравио чист одјек ваших осећаја доказ је овај величанствени дочек који сте ми припремили и на коме вам искрена хвала.

Да живе моји драги Чачани!

Комасација.

V.

(Завршни чланак)

Док траје комасација, морају сви учесници по дотадањем обичају господарити с некретницама, повученим у комасацију, те не смију ништа предузети чиме би се земљишта погоршала ма у ком правцу. Нарочито морају земљишта добро гнојити (ћубрити) и с њих искрчити сваки коров. Ако то учесници не ће добре воље чинити, присилиће их се глобом од 10 до 30 круна или затвором од једног до три дана.

То све вриједи не само за учеснике, него и за закупнике, који имају под закуп земљишта, повучена у комасацију.

Овдје треба истаћи, да последице проведене комасације закупник ступа у уживање земљи

шта, које је закуподавац добио за своју земљу дану у комасацију. Но може се десити: а.) да закуподавац *добује* у име изједначења уз замијењено земљиште још и новчану *одштету* или б.) да закуподавац у име изједначења на замијењено земљиште *надоплати* нешто. У првом случају је закуподавац дужан закупнику *снизити* утаначену закупнину годишње за 5% *добивене одштете*, а у другом случају може му је *повисити* за 5% *од надоплаћеног износа*.

Умањи ли се вриједност којег земљишта или засебно процијењеног предмета *прије* предаје новом власнику макар и случајно, може нови власник у року од *шездесет дана* *иза оврхе* дотичног дијела комасацијоне пресуде пред кр. жупанијским комасацијоним повјеренством тражити од пријашњег власника изравнање вриједности *по процјени*.

Покаже ли се послије коначне предаје комасационог земљишта, дакле пошто је пресуда стала на правну снагу и извршена, да је неком учињена кривица техничком (мјерничком) грешком у рачуну или мјери, може оштећеник у року од три године *иза оврхе* комасацијоне пресуде тражити пред кр. жупанијским комасацијоним повјеренством накнаду у новцу од оних, који су се окористили том погрешком. Против добивене рјешидбе, ако је с њом незадовољна, може странка призвати у року од 14 дана кр. земаљском комасацијоном повјеренству.

Трошкове извршене комасације подмирују сви учесници према размјеру вриједности земљишта, ново добивеног комасацијом.

Међу те трошкове не спадају трошкови новог премјеравања и обрачунавања површина, изједначивања грунтовнице с катастром, разрјешења грађанских заједница, обласне provedбе потајних задружних диоба и грунтовне provedбе отуђења задружних некретнина, којима се дира законом одређена најмања мјера задружне непокретне државине, јер се сви ти послови свршавају о земаљском трошку.

Колика корист настаје за оне, чија се земљишта комасирају, само отуда, не обзирући се на прије већ опртане добре стране комасације и на живу истину, да се цијена комасираног земљишта скоро подвостручи, може лако свако разазнати, ако уважи, да би ти послови, ако би се свршавали мимо комасацију, стајали тисуће и тисуће круна учеснике, док их уз комасацију не стоји ни пребијене паре!

Приговора комасацији нема, јер се једини приговор да је у случају туче добро, ако је државина расцјепкана, будући да онда власнику остане у једној рудини сачуван житак, ако му га туча уништи у другој. — не може озбиљ-

ним сматрати. Што долази с неба, у божјој је руци, а богу не може нико доскочити.

Србине брате и роде, промисли добро о свем том!

Гавра Копенол.

Кад купујеш и продајеш.

Недавно дође неки Жидов из Беча да купи од једног Србина трговца угојено благо. Пошто су цијену углавили, исплати Жидов волове, и уговорише да благо дотјера у два сата послије подне с пустаре на житну пијацу, гдје ће се благо преузети. Србин трговац најми људе, који благо на уречено вријеме и на одређено мјесто дотјераше, али купца нема да благо предузме. Када је већ и четир сата прошло, а Жидова још није било, нареди Србин трговац, да се благо натраг отјера откуда је и дошло.

Истом сада дође Жидов и стане на најбезобзирнији начин тражити да му се изда благо, и стане трговца називати на све могуће начине.

Овај му је одговорио, да је благо на уречено вријеме на означеном месту поставио, а како купца није било ту, то је наредио, да се благо има натраг отпавити, јер је жега била велика, а благо угојено, па се свашта може догодити, тј. може марвинче да парне, да цркне, што се више пута догађало, и онда наступа процес. Он је, рече, једном благо на уречено место поставио, и по други пут није дужан, а паре му враћа натраг.

Жидов је остао при свом и тражио од трговца да му се још једном благо постави, и узео је у помоћ адвоката Жидова и све грађане жидовске, јер Жидови, кад се тиче њихова човјека, устају сви као један човјек.

Нека се деси какав спор између неког хришћанина, или каквог досељеног пољског Жидова, то ће се цвијет њихове интелигенције заузети и све могуће учинити, не би ли на који му драго начин и различним другим смицалицама учинили, само да њихов човјек однесе побједу. Гдје је то код нас? Ми ћемо прије одмоћи, него помоћи своме човјеку.

Када је дакле онај Жидов из Беча отишао одвјетнику Жидову; којих има у сваком мјесту код нас у Хрватској, овај је одмах писмено позвао продавца к себи, али он није хтио ни позива примити, него примљени новац за благо одмах преда суду на похрану.

Сада је тек настала трка по Беловару. Узбунило се све што би у овој ствари користити могло, чак и рабин се у ту ствар уплео и дошао да моли Србина трговца, говорећи како је то велика срамота, да до тог дође. Сви се као један заузели за Жидова из Беча.

Овом ћу приликом још један немио случај да опишем; тиче се трговине с благом у опће, а како се наш народ много тиме бави, то се наддам, да ће многим од користи бити.

Овога љета, као што знате, била је жега тако велика, какве давно није било, те је због тога потребно

било на сајмовима (вашарима) благо чешће напајати свјежом водом, гдје је има. Али како то на многим мјестима, гдје нема текуће воде, није могуће, јер бунари често пресуше или се сва вода извуче и у мјесто питке воде добије благо сам муљ и блато. Догоди се често, да се благо, особито угојено, поболи и напречац крепа а често баш онда, када је сељак примио капару од трговца за благо, па онда често читав дан мора да чека на довац. Ако међутијем благо крепа, настаје процес, као што је настао и овом приликом овога љета на беловарском сајму.

Неки сељак прода једног угојеног бика и прими по обичају капару. Трговац му рече, да тјера на жељезницу, а он ће за њим, те ће му и остало исплатити. Сељак дотјера бика на жељезницу и чекаше на трговца од јутра до послерије подне. Трговац је куповао и даље благо, међутијем бик једног сељака добије „соненштих“ (сунчаницу) и крепа. Трговац тражи не само бика, него и капару натраг, а сељак опет тражи од трговца новце за бика, те вели да је он њему бика продао и да је бик његов. Ствар је предана суду и наступиће због овога свакако парница, гдје наш човјек ради неумјешности своје може да страда и ако је он у пуном праву.

Да се такИ немили случајеви избјегну, имао бих нашој браћи привредницима и осталој браћи сељацима ово да савјетујем:

На сајмовима, чим благо продаш, било свиње, волве, или краве, одмах од трговца тражи не само исплату марве, но одмах и да га преузме, јер је то жива роба и сваког тренутка може кобан случај да се деси. Онда наступају, као што сам већ у овом случају испричао, различне непотребне парнице, неугодности, дангубе тј. губитак времена, често у највеће радно доба, што се све може избјећи, када човјек паметно ради.

Путник.

Шта се збива у нас и у свијету.

Маџари се боре љуто против Беча. Није тоод јуче. Та борба траје већ четир столећа. Маџари траже маџарску команду у војсци, и онда су близу на путу да постану потпуно слободни од Аустрије, јер би само владар био заједнички једној и другој држави. Али владар у Бечу не попушта. Он зна, да Маџарима није баш стало до оних 80 речи немачке команде, него да они хоће да сабор угарски одлучује о војсци у Угарској у свему, а краљ каже, да о војсци одлучује он сам.

Као што знате, у новије време траје та борба већ две три године. Падају министарства једна за другим. Беч нуди Маџарима све, што хоће, само да у војску не дирају. Али Маџари знаду, да без војске немају потпуне снаге, зато не попуштају ни они. У прошлу суботу попозвао је владар себи пет маџарских вођа здружене опозиције: Фрању Кошута, грофове Апо-

њија, Зичија, Андрашија, и барона Банфија. Зовнуо их је пред себе, примио их оштро и прочитао одлуку, у којој вели, да он у питању војничком не попушта.

Маџари се нису надали овакву одговору. Кад су се вође вратили кућама, ударише новине у најжешћи глас против Беча, па неће да поштеде ни владара самог. Сва је Угарска раздражена, прете и кажу, да се они не боје ни чега и да су спремни на све, па и на вешала. У Пешти долази до великих галама, свијет кличе вођама, а грди Беч. Сви готово Маџари стоје као један човјек. Из земље стижу поздравни и честитке и народ се соколи за борбу.

Шта ће бити, тешко је рећи. Можда за сад Беч неће попустити, него ће пробати силом да мимо устав завладају у Пешти његови људи. Већ се помиње, да би гроф Кун Хедерваски могао доћи као повереник владарев за министра, који би владао силом без сабора. Маџари кажу да се ни тога не боје, јер се код њих педесетих и шездесетих година владало тако, па су они ипак победили својом истрајношћу. Тако ће кажу и сад.

Можемо говорити, што год хоћемо, али Маџари су људи. Они знају како се један народ бори за своја права. Ко год хоће да се бори за своју слободу, може видети код њих, како се то ради. И тако они увек. Много су нама Србима криви Маџари, али како и ми Срби волимо и поштујемо слободу, то морамо желети победу Маџарима. Ми смо, Срби и Хрвати, Беч помагали г. 1848., али оно, што нам је обећано, нисмо добили. Зато је свет данас постао паметнији, па неће за другог да вуче кестење из ватре.

Кретање Српске самосталне странке. Пријатељи Српске самосталне странке у глиномском изборном котару закључили су на састанку 14. о. мј. да у овом котару поставе кандидата српске самосталне странке код идућих избора за земаљски сабор у Загребу. Исто тако су пријатељи српске самосталне странке у петрињском изборном котару донијели 17. о. мј. о избору за земаљски сабор ову одлуку:

Срби опозиционалци изборног котара петрињског потпомагаће код идућих избора у петрињском изборном котару кандидата оне хрватске опозиционалне странке, која ступи у изборни споразум са српском самосталном странком, или таквог независног Хрвата, који својим програмом и својом прошлошћу даје јамства за праведно испуњење српских захтјева. У случају неспоразума с хрватском опозицијом истакнуће српска опозиција свога кандидата, а ако дође до ужег избора, српска опозиција устегнуће се од гласања.

Пут краља Петра по Србији. Краљ Петар путује с нашљедником пријестола Ђорђем по западној Србији. Полазак из Биограда 8. септембра (по старом кален-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

дару) у вече; долазак у Крагујевац у 9 часова изјутра и одмах продужује пут у Чачак на преноћиште. 11. креће се из Чачка преко Пожеге за Ужице, камо стиже 12. Из Ужица полази 13. за Златибор и истог дана враћа се у Ужице, 14. полази за Бајину Башту и манастир Рачу, гдје ће преноћити. 15. враћа се у Ужице на преноћиште. 16. полази преко Пожеге и Чачка за Горњи Милановац, камо стиже 17., а 18. полази на преноћиште у Тополу, гдје ће се бавити 19., а 20. враћа се у Биоград.

Срби у Брчком у Босни оснивају заједно са тамошњим Муслиманима свој српски новчани завод, а за мало средиће Срби Босанци у свима градовима своје привредне послове и установе. Када овако Срби Босанци по градовима оснивају своје новчане заводе, онда треба и Срби ратари Босанци да по селима оснивају српске ратарске задруге.

Освећење српске цркве на Косову. У недјељу 10. септембра освећена је ново обновљена српска црква у селу Гуштерици на Косову. Освећење је извршио српски митрополит Нићифор.

Скупштина хрватске пучке сељачке странке била је у претпрошлу недјељу и понедјељак у Загребу. Дошло је на њу око 300 сељака. Председавао је г. Стјепан Радић, који је са својим братом д-ром Антуном Радићем највише говорио и тумачио сељацима програм странке. Говорило је и неколико хрватских сељака. Али док су браћа Радићи и друге вође говорили тако, да се допадну и да добију сељаке за себе, сељаци су разборитије говорили. Вође хоће да направе расцјеп између сељачког гуњца и капута, па макар га носио и прави народни човјек, само ако није с њима. Сељаци међутим виде, да они требају народне господе и за то неће расцјепати.

Зато и ми кажемо, да народ не сачињавају ни господа за се, ни сељаци за се, него сви скупа. Права народна господа треба да се нађу скупа са сељачким свијетом. Има неваљале господе као што има и неваљалих сељака, али зло треба умањивати и уклањати, а не смије се дијелити сељачки свијет од своје народне господе.

Српски Кредитни Завод у Бјеловару за „Српско Коло“.

Овај српски новчани завод послао је управи нашег листа К 25 за раширење „Српског Кола“ међу Србима ратарима, који не могу ни толико саставити, те да пошљу за претплату К 240. Овај лијепи примјер бјеловарског српског новчаног завода за сваку је похвалу, који ево и овако хоће да помогне народу. Наших српских новчаних завода има већ свијех преко 100, па би могли и они исто тако помоћи наш лист, те и тако донекле помагати своме народу. Надамо се, да ће они то и учинити, јер њима је то маленкост а нашем листу велика помоћ. Управа „Српског Кола“ лијепо захваљује Српском Кредитном Заводу у Бјеловару на његову дару.

За „Српско Коло“.

Пријатељи Срба ратара и „Српског Кола“ настоје да се оно што више рашири по народу нашем, јер знају добро, како је „Српско Коло“ потребно сваком Србину ратару. Тако је госп. Јанко Поповић из Ораховице (пошта Дивуша) скупио у Ораховици и Лотинама 9 претплатника. Пречасни госп. Милан Ј. Димић парох у Плавшинцима послао је управи нашег листа К 360 као остатак претплате до краја ове године за својих 11 скупљених претплатника. Госп. Варда из Карловаца у Сријему послао је К 780 на скупљену претплату за 13 претплатника на четврт године. Г. Глишо Вучковић из Бобара код Липика послао је даље управи нашој К 480 као погодишњу претплату за 4 скупљена претплатника. Пречасни госп. Амвросије Поповић јеромонах у Граберју (пошта Иванић — град) послао је К 360 као скупљену претплату за 2 претплатника, па пише, да ће настојати још скупити претплатника „Српском Колу“. Иде тамо доста тешко, јер је пређашњи свештеник запустио народ тамошњи, па га је тешко тргнути из дријемежа. Пречасни госп. Михаило Медаковић парох у Јасеновцу послао је даље К 660 као скупљену претплату за 5 претплатника.

Управа „Српског Кола“ захваљује свима овим пријатељима народног листа на њихову заузимању, молећи и осталу народну господу и пријатеље Срба ратара и народног напретка, да се заузимљу за „Српско Коло“ и да га шире међу наш свијет.

Различне вијести.

Јован Живановић. Овај заслужни Србин био је проф. у срп. вел. гимназији у Карловцима и у срп. богословији карловачкој, а сад је у пензији. Поред свог звања као професор у гимназији бавио се он, а бави се и сад и господарством, привредом а нарочито пчеларством, те је тако рећи не само отац нашега напреднога (рационалнога) пчеларства него и највећи пчелар међу јужним Словенима. Ове године навршило се тридесет година, како он ради на пчеларству, те је учинио, да се оно у нашем народу одомаћило, и да носи лијеп приход пчелару. Колико је волио пчелу и пчеларство а и то, да се у народу одомаћи пчела, која му може донијети лијепе користи, види се из тога што је у Богословији карловачкој бесплатно учио богослове пчеларству и у свом великом дивно уређеном пчелињаку показивао им, како се поступа са пчелом и све остало што спада у пчеларство.

Он је још прије 25 година писао како наш народ треба привредно (економски) подизати, јер кад народ привредно подигнемо, неће се онда туђинци међу нас досељавати и од нас земљу нашу откупљивати. Већ прије 25 година писао је он и говорио, да треба да оснивамо српске ратарске („земљорадничке“) задруге и подижемо зимске ратарске школе, где би се Срби ратари поучавали, како треба напредно (рационално) земљу обрађивати и друге гране привреде.

Професор Живановић заслужан је и за то, што наш народ сада у својим свештеницима има врле пчеларе, који успешно шире ову привредну грану у народ, од које има лијеп приход.

Професор Живановић био је и професор српског језика, те је о српском језику писао многе лијепе чланке и расправе, чистећи из језика све што није народно, српско.

И ако је превалио већ шездесету годину свога живота, ипак он још ради неуморно на српској књизи и пчеларству. Желимо му, да га Бог још дуго поживи крепка и здрава на корист народну, који је он већ досад силно задужио.

Земље јужних Словена (Југославија). Све земље у којима већином живу Јужни Словени, Југословени (Словенци, Хрвати, Срби и Бугари) простране су 420.000 четворних километара (1 четворни километар је четврт 1 километар дугачка и 1 километар широка) тј. управ толике, колико је читаво јапанско царство или мало мање него Француска или Шпанија. Југославија је $1\frac{1}{2}$ пут већа од Угарске, $1\frac{1}{3}$ већа од Енглеске и Ирске, $1\frac{1}{3}$ већа од Италије, $1\frac{1}{5}$ већа од Пруске, 10 пута већа од Швајцарске, 13 пута већа од Холандије и 14 пута већа од Белгије.

Десети састанак (конгрес) земљорадничких задруга у Србији. У недјељу 10. септембра отворен је десети састанак (конгрес) земљорадничких задруга у Србији. Пошто је извршено призивање св. Духа и одржан парастос умрлим задругарима, отворио је конгрес говором предсједник главног савеза госп. Сима Лозанић, управитељ (ректор) Високе Школе (универзитета) српске у Биограду. Послије тога прочитан је извјештај управног одбора главног савеза за год. 1904—1905. и рјешавано је о приједлозима појединих чланова. На конгресу било је преко 800 задругара из цијеле Србије а савез српских земљорадничких (ратарских) задруга у Загребу послао је на овај конгрес свога изасланика преч госп. Радослава Марковића пароха у Инђији у Сријему. Исто тако су послали своја изасланства савези земљорадничких задруга из Дубровника и Софије.

Славно Уредништво!

Изволите у цијењеном листу донијети овај апел:

„На 26. августа (8. септембра) букнула је ватра у селу Резовцу неопрезношћу једног момка у кући неког Немета. Како није било воде, а вјетар пирио, захватио је пожар за немало један сат још 15 кућа, које су све, скупа са осталим зградама, храном, крмом, покућством и одијелом, до темеља изгориле. Пожар је уништио и једанаест српских кућа и једанаест српских породица остаде за тили часак, а на домаку зиме, без крова, без круха и рува — једном ријечју без игдје ичега. Да се помогне колико толико

тим јадницима, који због туђег немара пострадаше, обраћа се путем јавности потписано парохијско звање на све родољубиве Србе са молбом, да по могућности прискоче у помоћ пострадалој браћи својој у овој тешкој невољи.

Православно српско парох. звање.

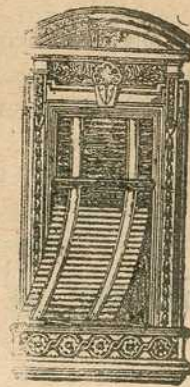
У Борови 30. авг. (12. сеп.) 1905.

Вељко Лукић парох.

Дужницима „Српског Кола“.

Као што смо већ јавили у првом броју, сваки онај, који није платио претплате до 1. јула ове године или до краја године добио је засебно писмо, у ком му је назначено, колико дугује претплате до 1. јула ове године. Молимо стога све своје дужнике, да нам одмах пошљу дужну претплату, јер не можемо давати лист на вересију и уваљивати се због тога у дуг. Свак тражи своје, па и ми морамо своје, ту малу претплату, за коју није вриједно толико опомена и шиљања писама и плаћања поштарине. Само мало више обазривости према „Српском Колу“ од стране наших дужника, па тога свега не би требало. Не ради се ту о великом новцу, него о цигле К 2-40 на годину. Та човјек би их испросио преко године!

Надамо се дакле, да ће ово бити пошљедња опомена за наше дужнике.

Фабрика
жалузија,
ролета,
дрвених
и жељезних
завојних
капака

Г. СКРБИЋ

Илица 40. — ЗАГРЕБ — Илица 40.

препоручује своје

признато солидне, тачне и јефтине

фабрикате

Цјеновници бадава и франко.

604. 5—